నాడె...

ఎ. ఎస్.

కుయ్యి కుయ్యి మంటు కుమిలుకుంటూ నాడె కొట్టే నేత కార్మికుడు నరాల్ని దారాలుగా జేసి పోగుపోగు అతికి బట్టల్ని నేసే సాలీవాడు ఇప్పుడు మొగ్గం గుంటలో కూర్చోలేదు. పెట్టిన పడుగు అట్లాగే మూలకుపడి, దారాలు దుమ్ముపట్టి వున్నాయి.

ఎందుకు ?....

పిడికెడు స్వేచ్ఛ కావాలన్నందుకు.... స్వేచ్ఛ లేదా ?.... కాయితాల మీద అందంగా రాసివుంది....ఇంకేం.... మరి స్వేచ్ఛేమిటి?....అతనొక్కనికేకాదు అపల్లెకు ఆపల్లెకు కూడా స్వేచ్ఛకావాలి పిడికెడు స్వేచ్ఛంటే మాటలా? ఇవాళ స్వేచ్ఛంటాడు- రేపు.... భూమి.... ఆ తరువాత అధికారం కావాలంటాడు.... అందుకే వాళ్ళు.... వాళ్ళు.... వణికిపోయారు.... వాళ్ళ కాళ్ళ కిందిపట్టి కళ్ళల్లో పడ్డట్టయ్యింది. కాలి కింది చెప్పు చెంపదెబ్బ గొట్టినట్టుగావుంది.... అందుకే....మొగ్గం విరిగింది....రాట్నం తిరగడం లేదు.... ఆ రాట్నం వడికే అచ్చవ్వ చెయ్యి విరిగింది- కాదు.... విరిచారు- వాళ్ళు రాక్షసులు....యుగాలుగా, ఏళ్ళుగా ఆ అవ్వలాంటి వాళ్ళ చేతులు ఎన్నోవిరిగాయి మానవ మాత్రులేకాదు యంత్రభూతాలు విరిచాయి.... ఎంత నిర్దయగా నీడనిచ్చే చెట్టును- పంట పండే భూమిని- కప్పుకునే గుడ్డలుకొల్చి తినే కూట్లో మన్నుబోసి....

అది చిన్నపాక లోపలికి వెళ్ళా.... నాతోపాటు రివ్వున గాడుపువచ్చింది....నాడే వూగింది....

"ఎవరు నువ్వు ?"

"నేను...." ఏంచెప్పాలి అని ఆలోచనలో పడ్డ....

"పలకవేం" మళ్ళీ ప్రశ్న....

"నేను రచయితని.... ఇక్కడ జరిగిన వాస్తవాన్ని బయిటి ప్రపంచానికి తెల పాలని వచ్చాను...." టక టక చెప్పేశాను

"నువ్వు రచయితవా" ?.... పకాల్న నవ్వుతూ వూగింది....

"ఎందుకు నవ్వుతున్నావ్"

"ఎందుకా ? మీరు చదువుకున్న తెలివైన మూర్ఖులు ఎందుకంటే ? ఓ సామెత గుర్తుందా ?.... తినేది మెగుడిది.... పాడేది మిండెడి పాట....అన్నట్టు మా వాళ్ళ గుడ్డ తొడుగుతావ్.... మా వాళ్ళ బువ్వ తింటావ్.... మా వాళ్ళ కండల్ని కరిగించి వాళ్ళ బొక్కల్ని ఇటుకలుచేసి కట్టిన ఇండ్లో వెచ్చగా వుంటావ్.... పైగా....మా మీద....

బూతు....అసహ్యం వెళ్లకక్కుతావ్ మా వాళ్ళు కష్టజీవులు....సమాజాన్ని అందంగా.... ఆనందంగా తీర్చిదిద్ది.... జీవితానికే కొత్త అర్థానిస్తారు.... చదువులేక గూడులేక గుడ్డ లేక.... కడుపునిండ తిండిలేక.... కటిక పేదరికరంలో బతుకుతున్నవాళ్ళు....వాళ్ళను చూసి ఈసడించుకునే మీరు.... వాళ్ళ గూర్చి బయటి ప్రపంచానికి చాటుతారా...." ఆవేశంతో కదులుతుంది....

"ఎందుకంతకోపం కాస్తా నిదానంగా ఆలోచించు" తడబడుతూనే అన్నాను.

"నిదానం.... కళ్ళల్లో పొడిచినా.... కాళ్ళ నరికేసినా.... కడుపుల్లో కసిగాకత్తులు గుచ్చినా నిదానంగా వుండమంటావ్. అయినా దొంగలు పడ్డాంక అర్నెల్లకు కుక్కలు మొరిగినట్లు ఇంత అలస్యంగా వచ్చావేం"....

"నిజమే ఎప్పుడో రావాల్సింది అలస్యం జరిగింది క్షమించు"....

నాడె జీవనాడి స్పందిస్తున్నది.

రవి అస్తమించని సామ్రాజ్యవాదుల పాలనలో మన దేశంలోవున్న ఎంత మంది చేతివృత్తుల వారి చేతులు నరకబడ్డాయో.... ఆ చరిత్ర నీకూతెల్సు.... కుండలు చేసే కుమ్మరి యంత్రఘాతపు ధాటికాగలేక కుమిలిపోలేదా ? పవర్ మొగ్గం పరుగు లోన పరుగుపెట్టే సాలీడుపడి నలిగిచావలేదా ? బ్లాస్ట్‌ఫర్నస్ కొలిమిధాటికి కొలిమిపెట్టే కమ్మరన్న కమిలిపోలేదా? సమస్త వృత్తుల సహస్రజీవులు.... స్వేచ్ఛగా బతికేవాళ్ళు యంత్రాలకు బానిసలయ్యారు.... ఇంకా నైజాం రాజ్యంలో వున్నవాళ్ళు.... పై నాగరి కతకు అప్పుడప్పుడే అలవాటు పడుతున్నా.... జమిందార్ల, జాగీరుదారుల పటాటోపం సాగుతున్నది. అది.... వెంకటాపురం.... రాజనర్సింగరావ్.... ఆ హల్కాలో అతని పేరంటే హడల్.... అతని మాటే శాసనం....తిరుగులేదు. గ్రామ శివారులోని మూడు వేల ఎకరాల్లో 2500 ఎకరాలు దొరదేనాయె. మబ్బుల్లో చంద్రునోలె.... అవూళ్లొ అత నిది పెద్ద బంగళా.... చుట్టూ 2 ఎకరాల గడీగోడలు... ఆ లోపల ఏంజరిగినా బయిటి ప్రపంచంలో ప్రాణమున్న ఏ ప్రాణికీ తెలువదు – ఒకవేళ తెల్సిందో ? ల ప్రాణి ప్రాణం కోల్పోతుంది....కొనుపులు పెట్టినా, కొరడాలతో కొట్టినా, పాతి బొందపెట్టినా.... ఇంకా ఏంజేసినా ? తెలువదు.... తెలువకూడదు.... అన్ని కులాలు వున్నాయి, అన్ని వాడలు వున్నాయి– చాకలి. మంగలి, వడ్ల, కమ్మరి, కంసాలి, కాపు.... మేదరి.... మేర.... జనంవలన తిరస్కృతులు సంఘానికి బహిష్కృతులు.... మాలలు మాదిగలు.... కాని ఆ వూళ్లో ఒక్కకులమేలేదు....

232

ఆ వూళ్లో అందరు....అన్ని కులాలు వున్నప్పటికీ....సాలె....కుటుంబమేలేదు.... ఇదే విషయం రాజసర్సింగారావు ఆలోచించేవాడు.... ఇంతలోనే అతనికి ఎవరో ఈ కబురు జారవేశారు. పక్కవూరిలోని దాసరి రాములు కొడుకు నారాయుడు మంచి నేతగాడు, పిల్లాజెల్లా లేరు.... మంచి సంసారజీవి....దాంబికంలేదు అక్కడ రాములుకు పనిలేదు.... ఉన్నా ఇద్దరి పనిలేదు. వాడ్ని మన వూరికి తన ఊరికి పిలిపించాలనుకున్నాడు రాజసర్సింగరావు. అంతే మూడోరోజు నారాయుడు పెల్లంతోసహా వచ్చాడు "చూడు నారాయా, ఉరిగొటాన్‌లో గుడిసెవేసుకో బంజర్లో రెండెకరాల భూమి పుట్టల దిబ్బ.... వర్షాకాలం జాలుకు కష్టపడితే పొలమే అవుతుంది. ఈ వూళ్లో వున్నంతకాలం నీవే అవి" అట్లా నారాయుడు ఈ వూళ్లోకి వచ్చాడు.... అతనికి బయటి ప్రపంచంతో సంబంధం లేదు.... మొగ్గం గుంటకే అంటుకొని ఉండేవాడు. మనిషి కాబట్టి తిండి.... తిప్పల అప్పుడు.... అప్పుడే అతనికీ కాస్తా విశ్రాంతి....

కాలం గడిచింది.... వాళ్ళకు సంతానం కలగలేదు.... శంకరాన్ని.... తన వదిన కొడుకును దత్తం తెచ్చుకున్నాడు....

ఇవ్వాళ శంకరం ఓటుకెదిగిన బిడ్డడు....

కొనుపులతో కాల్పించిన, కొరడాలతో కొట్టించిన, వెట్టి చేయించుకొని ఎందరి ప్రాణాల్నో మట్టిగలిపిన రాజసర్సింగరావు.... ముసలాడు. ఇప్పుడు గడిలో పెత్తనం రాజగోపాలరావుది.... ఆ తాలుకాలో పెద్ద లీడర్.... నారాయుడి వయస్సుంటుంది.... 45.... బ్లాక్ ప్రెసిడెంట్ ఇంకా ఎన్నో చిన్నపెద్ద హోదాలున్నాయి.... ఎన్ని తప్పినా ఆవూరికి దండుగల బాధ తప్పలేదు.... వెట్టి తప్పలేదు.... ఆ వూళ్లోనేకాదు — ఆ హల్కాలో కూడా ఎన్నో ఉద్యమాలు.... ఆందోళన్లు లేగాయి.... ఆ ఛాయలకు వెళ్ళలేకపోయాయి.... రాజసర్సింగరావే రానివ్వకుండా కట్టుదిట్టం చేసాడు

మంతుచాకలి రామి దొరకంట్లో పడింది.... అంతే ఈ విషయం తెల్సిన చాకలి నర్సయ్య కసితీరా తిట్టినందుకే అతని ఊపిరి అనంతవాయువుల్లో కల్సింది.... రామి పిచ్చిదయింది. మంగలి రాజం ఏమరుపాటగా గడ్డంచేస్తూ చిన్నగాటు పెట్టినందుకు అతని మొఖం మీద వాతవేయించాడు.... కాపు కనకయ్య ఎద్దొకటి దొరగట్టువన మేసినందుకే ఎడ్లజత గడిలోకచ్చింది....భర్త చనిపోయిన బ్రాహ్మణ సుగుణమ్మ దొరఇంట్లో వంటగత్తె అయ్యింది.... ఆమెను లొంగదీశాడు.... అగ్రహారపు భూమి గుంజాడు లంకంత లోగిలిగల ఇంట్లో పంటదినుసులు పోస్తున్నాడు.... వాటికి అంతంలేదు.... అనంతం.... ఒకటా రెండా కడుపు చించుకుంటే కన్నీరు కాల్వలౌతుంది, మరి రాజగోపాలరావేం తక్కువతినలేదు.... వర్కర్ రత్నం మాదిగ మదనమ్మ....ఎందరో....

వూళ్లోవాళ్ల పేర్లమీద బ్యాంకులో 5 లక్షల అప్పు.... బ్యాంకు వాళ్ళు రైతుల పైబడి ఆస్తుల్ని జప్తుచేస్తుంటే.... గొడ్డూగోదా అమ్మికట్టారు. భార్యా భర్తల మధ్యన తగువొస్తే లంచం. ఏ పంచాయితీ అయినా ఇక్కడే, ఈచుట్టు పట్ల ఎక్కడయినా అంటే ఒకటారెండా.... లెక్కలేదు.... ఇక్కడి.... మట్టి.... చెట్టు, పుట్ట గట్టు దేన్ని అడిగినా.... చెప్తాయి.... అంతకన్నా సాక్ష్యం ఏం కావాలి....

సరిగ్గా.... ఈ పరిస్థితిలోనే.... ఊర్లు ఏకమయిపోయాయి పల్లెలు పల్లెలా లేవు.... నిశ్శబ్దంగావున్న పల్లెలు నిప్పులుగక్కాయి.... సన్నటిదాకా బాంచెనన్నోళ్ళు.... బరిగీసి నిల్చింద్రు మొన్నటిగాయాల గుర్తుల్ని తలపోస్తూ తల్లడిల్లినోళ్ళ తటాలున లేసిండ్రు.... సంబరం.... సంతోషం.... అలజడి.... ఏచోట విన్నా "సంఘం".... ప్రతిపొల్లగాడి నోట్లో పాట....

ఆ....గా సంఘపోళ్ళే.... వూళ్లోకి వచ్చిండ్రు ఈ సంఘపోళ్ళు ఎవల్లోగని.... కష్టజీవి కంటిరెప్పలనిపిచ్చిండ్రు దిక్కుమొక్కులేని జనాన్ని ఒక్కటి చేసిండ్రు.... వాళ్ళ శక్తి తెలిపిండ్రు.... ఈ.... ఈ.... దిక్కులేని జనంతోటే చిక్కులేని వలను అల్లిండ్రు.... సాకలి సాయన్నతోటి.... మంగలి మల్లన్నతోటి.... ఒక్కటేమిటి.... సాలేరిమొగ్గం జాలరి వగ్గం.... సమస్త జీవుల సహస్రవృత్తులవాళ్ళు.... కుక్కిన పేనోలె ఉన్నోళ్ళు ఉప్పెనయ్యిండ్రు....

ఇంకేముంది.... బంజర్లో ఎర్రజెండాలు ఎగిరాయి.... గౌటన్ భూమిలో గుడిసెలు లేసాయి.... రాజగోపాల్ దొరగారి కుక్కలు.... మొరిగాయి.... కరిచాయి.... కటకటాల్లో వేశాయి.... ఏమైతేనేం దొర సంఘంముందు తలవంచాడు.... చిన్నదొర కుడితిల బడ్డ ఎలకతీర్గ కొట్టుకున్నాడు.... దొర్పాని....దొర్పాన్ని సీదరిచ్చుకున్నాడు.... గడీల.... గడ్డి మొల్చింది.... మొల్చిన గడ్డిమీద చిన్నదొర అటుంచిఇటు ఇటుంచి అటు తిరిగితే బాటలుపడ్డయి. సంఘాన్ని నాసిడం చెయ్యాలి.... అదే ఆలోచన.... సంఘం ఇవ్వాళ.... రేపు భూములు.... ఎల్లుండి అధికారం.... అమ్మో! ఏమన్నుందా....వీల్లేదు అలా జరగరాదు సంఘాన్ని దెబ్బతియ్యాలి....

ఆ(అన్నట్లు శంకర్.... శంకరే దొర కంట్లె వున్నడు. సంఘపోళ్ళ దెచ్చింది ఈయనే అందుకే దొర కన్ను.... సూర్యునోలే మేల్కొన్న జనం.... చండ్రనిప్పులు చెరిగిండ్రు న్యాయంగా రావాల్సిన దాన్ని అడిగిండ్రు-చెవులు పిండిమరీ వసూలుజేసిండ్రు

పనులు బంద్ - సాకలి బంద్.... మంగలి బంద్.... జీతగాళ్ళ బంద్.... బంద్ బంద్.... అన్ని బంద్.... వెలేసి పారేసిండ్రు దొరను.... కల్లోలం.... ఇంకేముంది.... పల్లెల్లో కాకి బట్టల కవాతు....

కుట్ర.... గాడా దొర చేను రాడా కుట్ర జరిగింది.... ముంతెడు కల్లుపోయించి.... దొప్పెడు కూరిచ్చి.... భూములు ఇప్పిస్తానని కొందర్ని ఉసికొల్పిండు....

సూర్యుని మీద కుట్ర

గాలి మీద కుట్ర

ప్రజాశక్తి మీద కుట్ర....

కత్తులు, గొడ్డళ్లు, కట్టెలు.... నారాయుడు దెబ్బలకు చనిపోయాడు లచ్చవ్వ చెయ్యి విరిగింది.... మొగంమీద పడుగుకోశారు.... రాట్నం విరిగింది.... పందిరి కూలింది.... ఎందుకు ఇదిగేటన భూమి.... అని.... మాల మాదిగలకే నీక్కాదు అని.... ఆ పూట శంకర్ లేడు ఆయిన పక్కవూల్లోకి పనిమీద పోయిండు.

సంఘం ఏంచేసింది.... కుల, మత భేదంలేదు.... కష్టించే ప్రతివానికీ హక్కువుంది.... గౌటన్ మీద.... కాని మొగ్గం గుంట దోసిగానే వుంటుంది.... రాట్నం తిరగడంలేదు.... నారాయుడి లచ్చవ్వల ఊపిరిగా పెరిగిన శంకర్ లేడు అయినా లచ్చవ్వకు తృప్తి, తన ఊపిరిగా పెరిగిన కొడుకు వాడి ఊపిరితో ఊది ఊది పండిస్తున్నాడు.... అదేసాలు.

నీలమ్మ నీ మొగడు నిన్నేలుకోడే

ఏలకుంటే మానె ఏమకుంటె చాలు

నీలమ్మ నీ మొగడు నిను సాకాలేడే

సాకకుంటే మానే సల్లగుంటే సాలు అని శంకర్, భార్య ఊసులాడుకున్నారు శంకర్.... లేడు.... ఊపిరిపోస్తున్నాడు.

× × × ×

కల్లోలం చీకట్లో రోజూ పల్లె మూల్గుతూనేవుంది.... పిట్ట పీచుమనదు.... చీమ చిటుక్కుమనదు.... అర్ధరాత్రి గాడుపు సన్నీలను కోస్తుంది.... సన్నే గాడుపునుకొయ్యాలనుకుంటుంది.

వీధి మూల్గుతుంది బరువు మోయలేక....

కుక్కల మొరుగుడు.. ఎముకలు విరిగిన చప్పుడు

రక్తం కారిన శబ్దం..

అజ్ఞాత వ్యక్తుల కోసం—ఇంటి చూర్లకు గబ్బిలాల్లా వేళ్ళాట.... రాత్రింతా

మళ్ళీ సూర్యోదయం....

మళ్ళీ రాత్రి.... ఇట్లాగే సాగదు.... ఈ దారుణాలకు గోరీకట్టాలి.... అందుకే.... గోదారితీరమ్మీద గుడారాన్ని ఎత్తుతున్నాడు శంకర్.... శంకర్ ఎప్పుడుకలిసినా చెప్పు.... నాడెలాగే.... నువ్వూ జనంగుండెల్లో ఎప్పుడూ కదలాలని.... కన్నీరు పెట్టుకోవద్దని.... నాకన్నీట గుర్తుగా చెప్పు.